APRIL 2021

Kvinderådet: Ny barselsmodel skal understøtte ligestilling

Danmark skal inden august 2022 implementere EUs nye orlovsdirektiv (2019/1158)**.** Direktivet øremærker bl.a. 4 måneders betalt orlov til hver forælder, hvor af 2 måneder (=9 uger) ikke kan overdrages.

Beskæftigelsesministeriet foreslår, at øremærkningen jf. direktivet skal ske inden for den eksisterende danske barselmodel – med den konsekvens, at mors øremærkede orlov forlænges fra 18 uger til min. 27 uger ved en minimumsimplementering. Og med den konsekvens, at vi får en ufleksibel, utidssvarende og konserverende barselsmodel.

Af den grund foreslår Kvinderådet, at Danmark ifm. implementeringen af direktivet laver en ny barselsmodel. Vi ønsker en model, ligesom i de andre nordiske lande (senest i Finland), der ligestiller forældrene efter fødslen ift. barsel/orlov. Vi mener, at det er vigtigt at lave en barselsmodel, der understøtter et ligestillet forælderskab. Ligesom vi mener, at det er vigtigt at have en barselsmodel med stor fleksibilitet, så den passer mange forskellige familieformer. Endelig bør en barselsmodel være fremtidssikret og give handlerum for overenskomstparter og arbejdsgivere til at være mere progressive end direktivet.

Nedenfor er de forskellige barselsmodeller fremstillet:

Figur 1. Nuværende danske barselsmodel (barselsdagpenge)

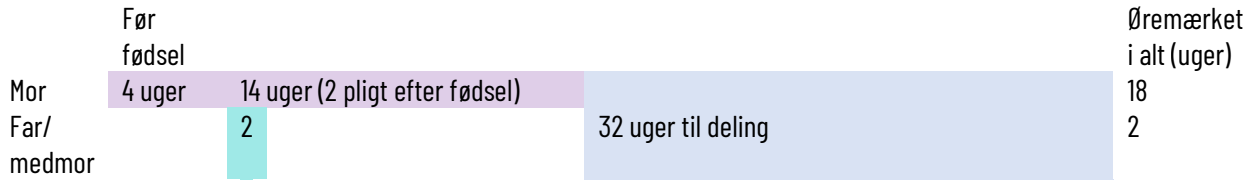

I figur 1 er skitseret den nuværende model for betalt barsel og forældreorlov dvs. de uger, hvor man kan få udbetalt barselsdagpenge. Den betalte orlov udgør i af 52 uger. Derudover har man som forælder ret til fravær i længere tid.

Implementeres orlovsdirektivet i den nuværende model, hvor blot forældreorloven øremærkes, vil begge forældre få deres øremærkede orlov forlænget. Også mor. Som figur 2 viser, vil mor – hvis direktivet minimumsimplementeres i den nuværende barselsmodel – få sin øremærkede periode forlænget fra 18 uger til 34 uger, dog med mulighed for at overdrage 7 uger til far/medmor dvs. min. 27 uger. Far/medmor vil få 18 øremærkede uger med mulighed for at overdrage de 7 af ugerne til mor.

Figur 2. Orlovsdirektivet implementeret i nuværende model

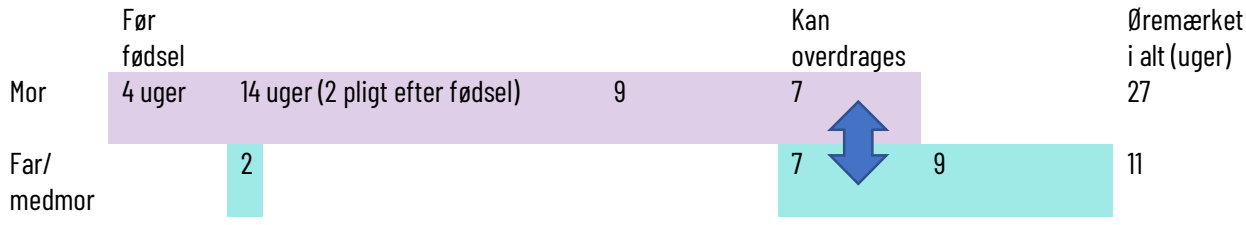

KVINDE RÅDET
Niels Hemmingsensgade 10, 2
1153 København K
+ 4533128087
kvinderaadet.dk

Kvinderådet mener, at det er uhensigtsmæssigt at implementere orlovsdirektivet i den eksisterende barselsmodel.

For det første så understøtter den løsning ikke et ligestillet forælderskab. For det andet binder den store dele af barselsugerne, så familierne får mindre fleksibilitet. Den vil fx passe dårligt til familier, hvor mor har egen virksomhed eller LGBT+-familier.

Endelig vil modellen bremse arbejdsgivere og overenskomstparter i at sikre far løn under den øremærkede orlov og evt. i længere tid. Det kan de nemlig ikke gøre uden også at skulle give mor yderligere orlov med løn jf. ligebehandlingsprincippet. Da det nok er de færreste progressive arbejdsgivere, der ønsker at betale kvinder for at tage længere orlov (hun har et halvt år med løn i de fleste overenskomster!), så kan man forvente, at der ikke vil ske en udbygning af løndækningen til far. Løsningen med at implementere indenfor eksisterende model vil mao. være konserverende.

DERFOR ønsker Kvinderådet en barselsmodel, som i de andre nordiske lande (Sverige, Norge, Island – og senest Finland). Det er alle modeller, der ligestiller forældrene efter fødslen. Samtidig er der i alle de nordiske barselsmodeller en stor del af orloven, som forældrene frit kan overdrage til hinanden.

En sådan "nordisk" model er skitseret i figur 3.

Figur 3. Ny barselsmodel - som i de andre nordiske lande

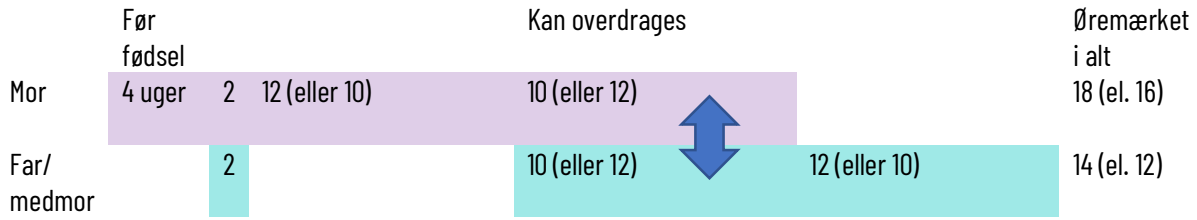

Juridiske betragtninger ift. ny model

Der er rejst tvivl om, hvorvidt en sådan nordisk model lever op til EUs graviditetsdirektiv og ligebehandlingsdirektiv.

EU-kommissionen har dog ved flere lejligheder taget stilling til den svenske model, som de ikke mener strider mod EU-retten. Desuden har den finske regering netop præsenteret sin model for implementering af det nye orlovsdirektiv. Den følger den svenske, norske og islandske model – med ligestilling af forældrene efter fødslen Family Leave Reform - Sosiaali- ja terveysministeriö (stm.fi)

Endelig har Institut for Menneskerettigheder taget stilling til en barselsmodel som den i de andre nordiske lande (som er skitseret i figur 3). Det er deres juridiske vurdering, at den lever op til alle EU-direktiver. Det har de uddybet i et juridisk notat JURIDISK NOTAT – EN LIGESTILLINGSFREMMENDE REFORM AF DE DANSKE BARSELSREGLER (menneskeret.dk)